

GLE DAMO • Kako se izteka sezona primorskih gledališč

Premagani, ponižani, razžaljeni

Sezona se počasi izteka tudi v primorskih teatrah, kjer se na velikih in malih odrih vrstijo predstave o beguncih, ponižanih in razžaljenih ter drugih na rob odrinjenih. Igre, napisane bodisi pred več tisočletji bodisi pred nekaj leti, pričajo, da se svet le malo spreminja in se vseskozi spopada z bolj ali manj enakimi težavami.

• **ANDRAŽ GOMBAČ**

V Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica se je niz uprizoritev na velikem odru iztekel s tragedijo *Trojanke*, sezono pa bodo na malem odru sklenili s komično dramo *Dušana Jovanovića Ekshibicionist*. V Gledališču Koper so za konec prihranili dramo *Za blagor vseh ljudi* v koprodukciji z novogoriškim teatrom, v Slovenskem stalnem gledališču Trst pa je Shakespeareovi *Ukročeni trmoglavki*, postavljeni na veliki oder, sledila še uprizoritev monodrame *Juda* v mali dvorani.

Ženske v vojni

Močno sezono novogoriškega teatra na velikem odru so zaokrožile *Trojanke*, ki pa v izvedbi niso zadostile velikim ambicijam. Debelo desetletje po koprodukcijskih tržaško-novogoriških *Bakhantkah* se je Evripid vrnil s *Trojankami*, ki jih je v svežem prevodu **Jere Ivanc** na oder postavil režiser mlajše generacije **Jaša Koceli** ob dramaturški podpori **Ane Kržišnik Blažica**.

Tragedija o ženskah poraženih Trojancev, ki so zdaj prepuščene krutim grškim zmagovalcem, je z novogoriško uprizoritvijo - skoraj 2500 let po nastanku! - doživela slovensko praznovodbo. Je težko uprizorljiva: ne premore prave zgodbe, liki se ne razvijajo in povečini nastopijo samo enkrat, tako da predstava tu pa tam bolj spominja na le-

pljenko monologov. Vse je nekako razdrobljeno: hladen prolog z dialogom bogov Pozejzona (**Kristijan Guček**) in Atene (**Helena Peršuh**) se prelomi v osrednjo dramo Trojanek, ki se pokončno upirajo ponižanju - med soočenji z grškim odposlancem (**Jure Kopušar**) jih povezuje odločna kraljica Hekaba (**Marjuta Slamič**), ob kateri se zvrstijo še njena zblaznela hči Kasandra (**Rai-ven**), snaha Andromaha, ki jo upodobi **Patrizia Jurinčič Finžgar**, presunljiva zlasti med ločevanjem od na smrt obsojenega sinčka, medtem ko lepo Heleno z zadržanim dostojanstvom upodobi **Arna Hadžialjevič**. V vlogi zbora nastopi ducat trojanskih ujetnic, ki jim stas in glas posodijo gostje na čelu z igralkama **Ano Facchini** in **Dušanko Ristič**.

Impresivna je soha bojevnika v podobi **Siniše Bukinca**, dobro so se odrezali tudi scenograf **Darjan Mihalović Cerar**, kostumografka **Branka Pavlič**, avtor glasbe **Miha Petric** in drugi, a očarljivih detajlov ustvarjalci niso zmogli povezati v prepričljivo, koherentno celoto. V že tako raznorodni mozaik so na koncu, v epilogu, dodali še videoposnetek, v katerem gledalca silovito nagovori palestinska pesnica **Farah Chamma**, novodobna Trojanca, recimo.

Oni, ki "ne sodijo sem"

Nasilje do drugih in dru-

gačnih je tudi v središču angažirane drame *Za blagor vseh ljudi*, v kateri sodobni italijanski dramatik **Francesco Randazzo** prikazuje kraj, kjer se domačini v strahu pred begunci organizirajo in ukrepajo, kot vejo in znajo. Igro je v koprodukciji koprškega in novogoriškega gledališča režirala **Nenni Delmestre** ob asistenci **Renate Vidič** in v prevodu **Marka Sosiča**, ki pa so ga ustvarjalci z izgovorjavo pomaknili nekam v celinsko Slovenijo - kakor bi bili Primorci imuni na nestrpnost.

Za scenografijo, kostumografijo in glasbeno opremo je poskrbela režiserkina stalna sodelavka **Lina Vengoecha**, ki je dogajanje postavila na slikovito prizorišče, polno pomenljivih detajlov: na skrbno pristrizeni travici ne manjkajo kičasti vrtni palčki, že nekoliko odvečne pa so ovce, zapletene v obmejno žico. Kakor je do gledalca dokaj podcenjujoč tudi kostum zdravnika, ki celo v gostilno pride v beli halji - k sreči vsaj stetoskopa nima okrog vratu.

Raznoliko družino zaskrbljenih krajanov, ki so bolj glasniki idej kakor polnokrvni dramski liki, živo upodobijo **Rok Matek**, **Anja Drnovšek**, **Matevž Biber**, **Bine Matoh**, **Igor Štamulak** in **Jože Hrovat**. Zapletajo se tudi v medsebojne spore, o pravicah in svoboščinah pa diskutirajo z osamljenim glasom razuma, liberalno študentko (**Tjaša Hrovat**), medtem ko prestrašeno begunko učinkovito upodobi **Lin Colja**, vajenka iz gledališkega treninga. Dinamična predstava je polna tako mučnih kakor humornih drobcev, tako grobnega moka kot oglušujočih strelav.

Shakespeare in Juda

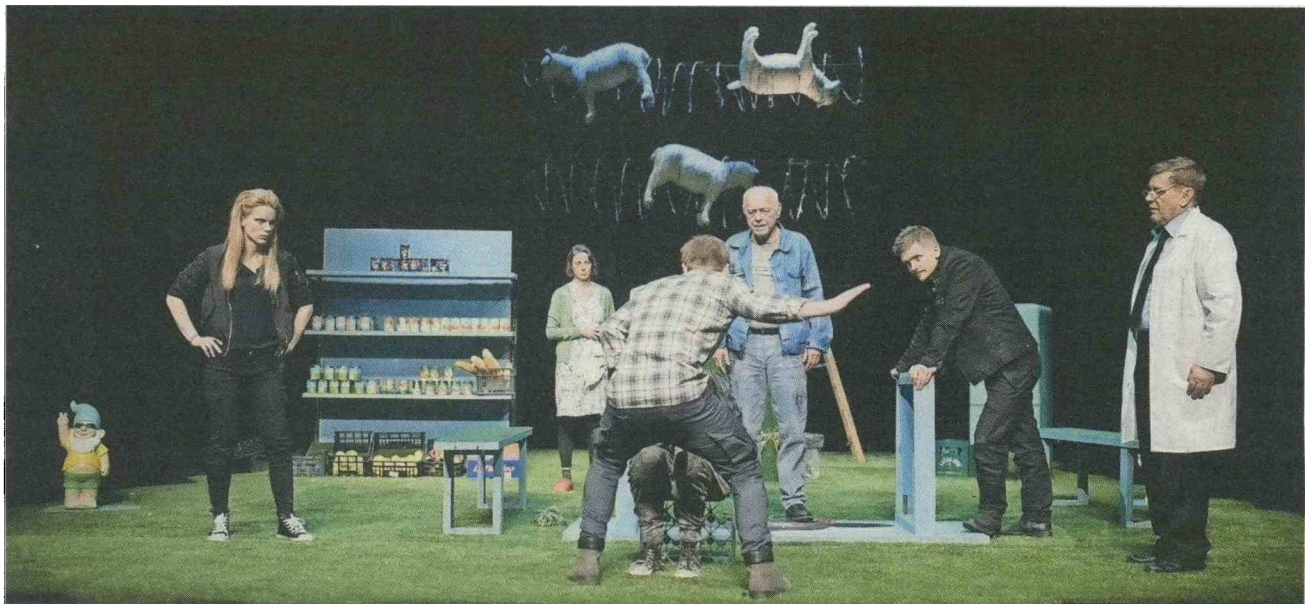
Več kot 400 let staro Shakespeareovo komedijo *Ukročena trmoglavka*, igro o svojeglavi ženski, ki jo je treba ukrotiti in vpeti v družbene norme, je na veliki oder tržaškega teatra postavila pretežno mlada ekipa. Režiser **Juš A. Zidar** je predlogo v prevodu **Milana Jesiha** priredil, osvežil in nevsiljivo podomačil ob dramaturški pomoči **Eve Kraševca** in s sodelovanjem igralcev - v predstavi, ki bi jo morebiti veljalo le malce strniti, skrajšati, vrsto vlog duhovito upodobijo **Iva Babič**, **Tadej Pišek**, **Vladimir Jurc**, **Tina Gunzek**, **Jernej Čampelj**, **Ilija Ota** in **Andrej Rismondo**, ki se na izčiščeni in odprti sceni **Petre Veber**, v kostumih **Mateje Fajt** in ob glasbi **Jurija Aliča** poigravajo tudi s samim gledališkim mehanizmom: uprizorijo igro v igri, sproti gradijo svoje like in nagajajo drug drugemu, zlasti pa preizprašujejo družbene vloge in zgodbo zasukajo tako, da onemogočijo seksizem izvirnika.

V SSG Trst so sezono sklenili z enim samim igralcem na malem odru. Po uprizoritvi monodrame *Ismena, njena sestra* v sezoni 2015/2016 je umetniški vodja **Igor Pison** v prevodu **Mateje Seliškar** in ob dramaturški podpori **Sandija Jesenika** režiral še eno delo sodobne nizozemske dramatičarke **Lot Vekemans**. Tudi v *Judi* besedo dobi tisti, o katerem običajno govorijo drugi in ga obsojajo. Igralec **Primož Forte** skozi temeljito razčlenjeno vlogo omogoči izpoved najbolj razvpitemu izdajalcu v zgodovini, ki vehementno opravičuje in upravičuje svoje dejanje, k razmisleku pa sili tudi gledalca. V osrčju funkcionalne scenografije **Marjana Kravosa** je dolga miza z zadnje

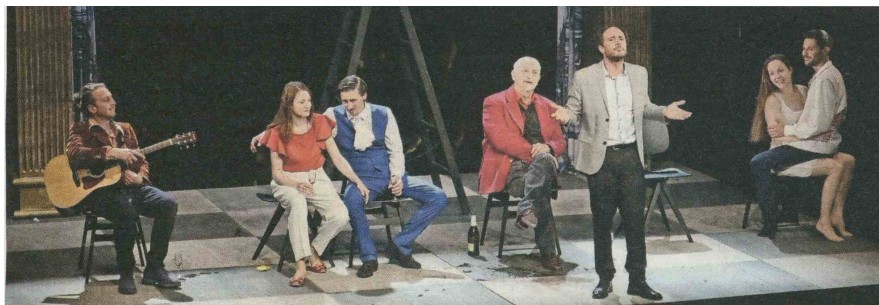
večerje, a prazna, zapuščena, spremenjena v nagnjeno pisto, po kateri koraka Juda. Njegove zgoščene filozofske traktate o etiki, veri in dvomu v uprizoritvi rahlja vrsta detajlov in učinkov, tudi potujitvenih. Na koncu je vse "le" teater. •

V SNG Nova Gorica so kot zadnjo na velikem odru v tej sezoni uprizorili tragedijo Trojanke.

Na kopskem odru je zaživela drama Za blagor vseh ljudi, v kateri se krajani pričkajo, kako ustrezno obračunati z beguncem.

V Slovenskem stalnem gledališču Trst je Shakespearovi Ukročeni trmoglavki, postavljeni na veliki oder (levo), sledila še v mali dvorani uprizorjena monodrama Juda, v kateri igra Primož Forte.

